

Alueelliset talousnäkymät syksy 2010 - arvio elinkeinoelämän kehittymisestä seuraavat 6 kk

Alueelliset talousnäkömät Keski-Suomessa syksyllä 2010

Alueelliset talousnäkömät -katsaus on työ- ja elinkeinoministeriön julkaisema, kaksi kertaa vuodessa päivitettävä julkaisu, johon on koottu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskusten) sekä muiden keskeisten aluetoimijoiden näkemykset seutukuntien nykytilasta ja tulevaisuuden näkymistä. Tämän katsauksen tiedot kerättiin elokuun 2010 aikana. Seuraava katsaus julkaistaan keväällä 2011.

Valtakunnallinen tiedote ja julkaisu löytyvät internet-sivuilta www.temtoimialapalvelu.fi torstaina 2.9.2010 kello 10.00 lähtien.

Elinkeinoelämä uskoo nousun alkavan

Keski-Suomessa aluetalouksatsauksen laadintaa kehitettiin tänä syksynä osana alueellista ennakointiprosessia. Oleellista on, että seuduilla tarkastellaan tulevaisuutta säännöllisesti ja tämän pohdinnan yhtenä tuloksena on materiaali ministeriölle toimitettavaan aluetalouksatsauksen.

Vuoden takaiseen ja myös helmikuuhun 2010 verrattuna elinkeinoelämän tilanne on kehittynyt odotettua positiivisemmin koko Keski-Suomessa. Elinkeinoelämässä on monia suotuisia piirteitä, jotka antavat uskoa nousuun, tosin hitaaseen.

Palvelusektori selvisi taantumasta vähemmällä kuin vielä keväällä uskottiin. Teollisuustuotannon osalta on edelleen isoja eroja vienti- ja kotimarkkinayritysten välillä. Tilauskanta on kuitenkin monilla yrityksillä merkittävästi parantunut. Yritystukien kysyntä on jatkunut vuodentakaisella tasolla, odotettavissa on kyselyaktiivisuuden perusteella jopa pientä vilkastumista. Tekesin rahoittamiin tutkimus- ja tuotekehityshankkeisiin on euromääräisesti myönnetty saman verran rahaa kuin edellisenä vuonna.

Lisätietoja Keski-Suomen ELY-keskuksessa

Ylijohtaja Juha S. Niemelä, puh. 050 500 3681
Yksikönpäällikkö Lauri Hiltunen, puh. 0400 642 636
Kehittämispäällikkö Sirpa Lehto, puh. 050 390 2434

Lisätietoja seutukunnilla

Kehitysyhtiöiden toimitusjohtajat
Työ- ja elinkeinotoimistojen johtajat

Keski-Suomi	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Keski-Suomen näkymät

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen alue ja samalla Keski-Suomen maakunta muodostuu kuudesta seutukunnasta: Joutsan, Jyväskylän, Jämsän, Keuruun, Saarijärvi-Viitasaaren sekä Äänekosken seutukunnasta. Jyväskylän seutukunnassa asuu yli 60 prosenttia maakunnan väestöstä. Vuonna 2010 Keski-Suomessa ei tapahtunut yhtään kuntaliitosta, sillä suuret kuntamuutokset mm. Jyväskylässä ja Jämsässä tehtiin vuoden 2009 alussa.

Keski-Suomessa laadintaprosessia kehitettiin tällä kierroksella tavoitteena muodostaa aluetalouksatsauksesta osa alueellista ennakointiprosessia. Oleellista on, että seuduilla tarkastellaan tulevaisuutta säännöllisesti ja tämän pohdinnan yhtenä tuloksena on materiaali ministeriölle toimitettavaan aluetalouksatsauksen. Tulokset ovat käytävissä myös mm. kuntien budjettivalmisteluissa, maakuntaliiton kanssa käytävissä neuvotteluissa ja eri organisaatioiden toiminnan suunnittelussa. Valmisteluvastuu seutukohtaisista asioista on seuduilla itsellään, joilla on paras näkemys tilanteesta. Käytännössä valmistelu tapahtuu seudullisissa ”osaamis- ja työllisyystyöryhmissä” ja Jyväskylän seudun osalta rakennemuutoksen ohjausryhmässä.

Vuoden takaiseen ja myös helmikuuhun 2010 verrattuna elinkeinoelämän tilanne on kehittynyt odotettua positiivisemmin koko Keski-Suomessa. Elinkeinoelämässä on monia suotuisia piirteitä, jotka antavat uskoa nousuun, tosin hitaaseen.

Palvelusektori selvisi taantumasta vähemmällä kuin vielä keväällä uskottiin. Teollisuustuotannon osalta on edelleen isoja eroja vienti- ja kotimarkkinayritysten välillä. Tilauskanta on kuitenkin monilla yrityksillä merkittävästi parantunut. Yritystukien kysyntä on jatkunut vuodentakaisella tasolla, odotettavissa on kyselyaktiivisuuden perusteella jopa pientä vilkastumista. Tekesin rahoittamiin tutkimus- ja tuotekehityshankkeisiin on euromääräisesti myönnetty saman verran rahaa kuin edellisenä vuonna.

Bioenergian osalta odotellaan myönteistä päätöstä Äänekosken biodiesellaitoksen osalta. Keljonlahden voimalaitos Jyväskylässä on jo nyt merkittävä bioenergian tuottaja.

Maa- ja metsätaloudessa sääolot ovat aiheuttaneet ongelmia. Kesän kuivuus verottaa nurmi- ja viljasatoja ja poikkeuksellisen rajut ukkosmyrskyt ovat tuhonneet metsää merkittäviä määriä joillakin alueilla. Huolta aiheuttaa myös maakunnan maidontuotannon jatkuvuus, millä on merkitystä alueen elintarvikejalostuksen kannalta.

Työvoiman saatavuuden osalta tilanne vaihtelee. Kuten aikaisemminkin, sosiaali- ja terveyssektorilla on jo nyt rekrytointiongelmia. Samoin erikoisammattilaisista on vajetta lähinnä teollisuudessa ja rakennusalalla. Pääsääntöisesti nuorta, hyvin koulutettua työvoimaa on saatavilla. On eri asia, kuinka hyvin tarjonta ja kysyntä kohtaavat.

Työttömyyden kasvu on katkennut, ja nyt uskotaan työttömyyden alenevan tämän vuoden aikana ja samoin siitä eteenpäin. Tilanteen paranemisesta kertoo mm. henkilökohtaisesti lomautettujen määrän väheneminen. Nuorisotyöttömyys on edelleen korkealla tasolla. Sanssi-kortti ei vielä ole tuonut sitä sysäysvaikutusta nuorten työllistämiseen, jota odotettiin. Yhtenä syynä tähän on se, että yrityksillä on lomautuksia ja irtisanomisia, jotka estävät työllistämisen palkkatuella. Ilman opiskelupaikkaa Keski-Suomessa jäi noin 300 hakijaa kuten edellisenäkin vuonna. Heidän tilannettaan selvitetään yhteistyössä oppilaitosten kanssa, jotta heille voidaan rakentaa eri hankkeiden kautta polkuja toimenpiteisiin.

Rakennetyöttömyys on kasvanut viimeisen vuoden aikana. Ratkaisuja rakennetyöttömyyden lieventämiseen on etsittävä eri toimijoiden yhteistyöllä.

Joutsan seutukunta

Joutsa, Luhanka

Joutsan seutukunnassa asui vuoden 2010 kesäkuussa 5916 asukasta. Alkuvuoden aikana vähennystä oli 11 henkilöä. Vuonna 2008 seutukunnassa oli 552 yritystoimipaikkaa. Kesäkuun 2010 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,0 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 268.

Joutsan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	+
Osaavan työvoiman saatavuus	0	+	0
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Elinkeinoelämä

Elinkeinoelämän tilanne Joutsan seutukunnalla on suhteellisen vakaa ja merkittäviä muutoksia ei ole odotettavissa. Teollisuudessa ei ole odotettavissa merkittäviä investointeja, mutta vastaavasti ei myöskään ole tiedossa lopettamisuhkia. Metallin osalta on nähtävissä, että tilanne on kääntymässä parempaan, mutta varsin hitaasti. Konepajateollisuuden isojen toimijoiden parantunut tilanne alkaa näkyä tilauskantojen lisääntymisenä. Muutamassa teollisessa yrityksessä on menossa kehittämishankkeita, jotka voivat johtaa pienimuotoisiin investointeihin.

Rakennusalan tilanne seudulla on hyvä. 4-tien 2009 aikana käynnistynyt rakennusvaihe Hartola-Vaajakoski vaikuttaa seutukuntaan positiivisesti koko tarkastelujakson. Valmistumisajankohta on 2011 syksy. Luhangan Hepoluhdan alueen tonttien myynti on edennyt hyvin ja rakentaminen alueella on käynnistynyt.

Lisäksi on käynnissä asuntotuotantoon liittyviä rakennushankkeita. Puolustusvoimien Nokan varikon investointi, noin 40 miljoonaa euroa, jatkuu edelleen ja tarjoaa työtilaisuuksia seudun urakoitsijoille.

Keväällä 2010 aloitettavaksi suunniteltu ABC -liikenneaseman rakentaminen on "jäissä" ja odottaa uudelleen arviointia ennen mahdollista rakennusratkaisua, joka siirtynee ainakin tarkastelujakson loppupuolelle, mahdollisesti kauemmaksikin.

Kaupan alalla kysyntä on jatkunut hyvänä ja palvelujen osalta jopa odotuksia parempana. Tähän on vaikuttanut mm. loma-asuntojen kasvava määrä ja se, että loma-asuntoja käytetään läpi vuoden. Palvelusektorilla on edelleen hyvä tilanne, ja merkittävän kansallisen terveystalouden tuottajan yritysosto ja siihen liittyvä suunniteltu toiminnan laajennus tuo seudulle uusia hoiva-alan työpaikkoja. Maatalouden osalta kehitys jatkuu ennallaan. Tilojen määrä edelleen laskee, mutta vastaavasti investointihankkeet ja toimivien tilojen toimintojen kasvattaminen on säilyttänyt maatalouden aseman ennallaan.

Metsätaloudessa tilanne on ollut hyvä ja vastannut arvioitua kehitystä. Tilanne tulee säilymään vastaavanlaisena tarkastelujaksolla. Tähän vaikuttaa metsäyhtiöiden ja paperiteollisuuden parantunut tilanne, ja merkitystä on metsän myyntiin kohdistuvalla 25 %:n verohelpotuksella, joka voimassa 2010 vuoden loppuun mennessä tehtäviin puukauppoihin. Verohelpotuksen ehtojen mukaisesti puun korjuu tulee toteuttaa 2011 aikana. Tarkastelujaksolla korjuutoiminta tullee työllistämään täysimääräisesti urakoitsijat.

Yritysten perustaminen on vähentynyt jonkun verran, ja tilanne pysynee samana. Lopettamisien tai konkurssien osalta ei ole näkyvissä lisäyksiä.

Työvoiman kysyntä ja työttömyys

Joutsan seudulla ennustetaan työttömyyden hieman parantuvan lähikuukausina. Isoja irtisanomisia tai lomautuksia ei ole odotettavissa. Uusia työpaikkoja ei ole juuri syntynyt, ja rekrytoinnit ovat vähäisiä. Työpaikkoja on ollut tarjolla lähinnä sosiaali- ja terveysalalla sekä luonnonvara-aloilla. Työvoiman rakenteessa ei muutoksia. Seudun väestörakenteen kehitys näkyy työvoimaluvuissa selvästi. Yli 50-vuotiaiden työttömien osuus työttömistä on 47,8 %. Vastaavasti nuorten alle 25 v osuus on 7,5 %. Rahoituslaitosten varovaisuus jatkuu ja on näkynyt kielteisinä rahoituspäätöksinä aloittavien yritysten rahoitushakemuksiin.

Alueen työllisyyttä on tukenut merkittävästi julkiset tiehallinnon ja puolustusvoimien hankkeet. Työvoiman kysyntä kohdistuu arviointiajankohtana terveys- ja sosiaalialan tehtäviin (mm. terveydenhuollon hoitajat/lääkärit sekä sosiaalialan ammattihenkilöstöön). Lisäksi kysyntää on luonnonvara-aloilla (metsänhoito- ja maataloustyöntekijät).

Jyväskylän seutukunta

Hankasalmi, Jyväskylä, Laukaa, Muurame, Petäjävesi, Toivakka, Uurainen

Jyväskylän seutukunnassa asui vuoden 2010 kesäkuussa 172 186 asukasta. Alkuvuoden aikana muutos oli 103 henkilöä. Vuonna 2008 seutukunnassa oli 9203 yritystoimipaikkaa. Kesäkuun 2010 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,2 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 11 054.

Jyväskylän seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	+	+
Osaavan työvoiman saatavuus	+	0	0
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Elinkeinoelämä

Elinkeinoelämä näyttää toipuvan taloudellisesta taantumasta. Nyt jo näkyy monia merkkejä siitä, että yritykset ovat selvinneet taantumasta yli. Keskisuomalaiset yritysjohtajat suhtautuvat tilanteeseen luottavaisin mielin.

Toimialoittain tarkasteltuna rakennusalaalla tilanne on jo nyt kohtuullinen, teknologiateollisuudessa kotimarkkinat vetävät hyvin, mutta vientiyriyten tilauskanta on vielä aika ohut. Se osaltaan vaikuttaa alihankintayritysten työtilanteeseen. Palvelusektorilla, varsinkin matkailun osalta, vuosi on ollut kaikkia odotuksia positiivisempi. Talven mukanaan matkailulle tuoma positiivinen vire on jatkunut kesälomakauden matkailussa. Kaupan osalta tilanne vaikuttaa valoisalta ainakin työllisyyden näkökulmasta, kun suuret kaupanalan investoinnit valmistuvat syksyn ja talven mittaan. Tosin palvelusektorilla joustetaan edelleen työntekijöiden työtuntien määrillä. Puuteollisuuden nousu alkoi jo alkuvuodesta ja tuntuu jatkuvan. Bioenergiayritysten toiminnan osalta Keljonlahden voimalan valmistumisella on jo nyt ollut suuri positiivinen vaikutus.

Maatalouden ja maaseutuyrittäjyyden merkitys seudulla on huomattava. Maatalouden rakennekehitys jatkuu, mutta monien epävarmuustekijöiden vuoksi investointeja tehdään varovasti. Maidon- ja lihantuotannon tulevaisuus on haaste seudun suurten jalostusyriyten kannalta. Hevostalous on laajentunut ja alan yrittäjille ja muulle maaseudun pienyritystoiminnalle löytyy seudulla markkinoita.

Taustalla on kuitenkin merkittävä työpaikkojen häviäminen Jyväskylän seudulta ja lomautuksia on edelleen, vaikka ne ovat vähentyneet. Vientiyriyten tilauskanta on heikko. Jyväskylän rakennemuutosryhmä arvioi myös, että varsinkin vientiyriyten alihankinnasta vastaavien riskinä on nyt pitäytyminen entisissä toimintamalleissa ja prosessien kustannustehokkuuden tarkastelu jää liian vähälle. Tällöin on riskinä alihankinnan siirtyminen halvemmille markkinoille. Samoin palvelusektorilla näyttää siltä, että tuotekonsepti enemmän kuin taantuma sanelee sitä, mitkä yritykset jatkavat toimintaansa menestyksellisesti. Konkursseja on vielä tulossa, samoin palkkaturvan kysyntä jatkuu ”liian” korkeana. Rakennemuutosryhmä arvioi kuitenkin näiden seikkojen kertovan taantumun viiveellä näkyvistä seuraamuksista eikä aiheuta huolestumista.

Toiveita asetetaan ja samalla nähdään riskinä tulevat budjettiratkaisut mm. energian, infran (tiestön kunto) rakentamisen ja omistajanvaihdosten osalta. Tämä viestii siitä, että elvytystoimia ei vielä tässä taitevaiheessa saisi lopettaa, mikäli halutaan, että nousu jatkuu tasaisena.

Pk-yritysten kilpailukyvyistä ja kansainvälistymisestä huolehtiminen on erityisen tärkeää. Kannattavuutta tulisi nostaa toimintaa tehostamalla, ei hintakilpailun kautta. Merkittävät haasteet liittyvät Jyväskylä-Haapajärvi radan kunnostamiseen ja lentoliikenteen säilymiseen.

Suuria investointeja on tekeillä ja alkamassa. Niistä merkittävimpiä ovat Citymarket, Kanavuoren logistiikkakeskus ja Innoroad Park logistiikka-alue, jotka vahvistavat alueen roolia liikenteen kauttakulkukeskuksena. Lisäksi matkailuun liittyviä investointeja on suunnitteilla 50 M€ edestä. Suurten teknologiayriyten investoinnit ja tuotekehityspanokset kuitenkin puuttuvat. Kanavuoren varikon liittymän parantaminen eritasoksi parantaa alueelle tulevan logistiikkakeskuksen toimintaedellytyksiä. Laukaantiellä aloitetaan Seppäläntien liittymän parannustyöt, jotka osaltaan tukevat seudun elinkeinotoiminnan ja kuljetusten toimivuutta.

Positiivisista signaaleista huolimatta alueella on myös paljon pieniä yrityksiä, joiden toiminnan kannattavuudessa on ongelmia, Starttirahalla perustettujen yritysten määrä on ollut laskeva, joten uuden yritystoiminnan kehittäminen on vaikeutunut.

Työvoiman kysyntä ja työttömyys

Jyväskylän seudulla työttömien määrä on vuoden takaisesta vähentynyt 221 henkilöllä eli 2 %. Työvoiman saatavuuden suhteen tilanne seudulla on edellisten vuosien tapaan erittäin hyvä, erityisesti korkeasti koulutettujen suhteen. Vaikka työttömyyden arvioidaan alenevan, ei ole näköpiirissä työvoiman saatavuusongelmia. Seudun ikärakenne on positiivinen. Lomautettuja on otettu takaisin töihin eikä pelättyä valumaa lomautuksista työttömyyteen ole tapahtunut.

Vuonna 2011 on odotettavissa voimakasta eläköitymistä suurten ikäluokkien tullessa eläkeikään. Tällä ei kuitenkaan odoteta vielä olevan vaikutusta työvoiman saatavuuteen.

Jämsän seutukunta

Jämsä, Kuhmoinen

Jämsän seutukunnassa asui vuoden 2010 kesäkuussa 25 516 asukasta. Alkuvuoden aikana vähennystä oli 22 henkilöä. Vuonna 2008 seutukunnassa oli 1680 yritystoimipaikkaa. Kesäkuun 2010 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 14,0 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 1604.

Jämsän seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	++
Työttömyyden määrä ja rakenne	0	0	+
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	-
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Elinkeinoelämä

Paperiteollisuuden tilanne on vakiintunut. Paperinvalmistajia ei ole irtisanottu tai lomautettu viimeisen puolen vuoden aikana ja alan tilanne on vakaa Jämsänjokilaakson osalta huolimatta painopaperin ylitarjonnasta maailmanmarkkinoilla. Ilmailuteollisuuden toimintaympäristö on muuttunut haasteellisemmaksi maailmantalouden epävarmuuden vuoksi, mikä näkyy alalla lomautuksina loppuvuoteen 2010 asti. Kysynnän ja tarjonnan arvioidaan säilyvän kohtuullisella tasolla, mutta eräisiin toimituksiin liittyvien riskien vuoksi tulevaisuuden näkymien tarkka ennakoiminen on vaikeaa. Konepajateollisuus on hiljalleen elpymässä virkistyneen suurteollisuuden imussa. Erityisesti teollisuuslaitosten huoltoon ja korjauksiin liittyvä toiminta on virkistynyt.

Rakennusala tilanne on säilynyt ennallaan. Jämsän yläkoulun rakennushanke on käynnissä. Lisäksi käynnissä on useita korjausrakentamiseen tai asuinrakentamiseen liittyviä hankkeita. Suurta kasvua ei odoteta seuraavan puolen vuoden kuluessa, mutta toimintavalmiiden investointisuunnitelmien odotetaan toteutuvan seuraavan 12 kk:n aikana. Elintarvikealalla toteutuvan investointihankkeen myötä rakennusalan kasvu käynnistyy jo loppuvuonna 2010. Vuosien 2010 ja 2011 aikana Jämsän seudulla toteutetaan runsaasti tierakennushankkeita, mutta niiden vaikutus elinkeinoelämään kohdistuu lähinnä majoitus-, ravitsemus- ja kauppalikkeisiin.

Vähittäiskaupan alalla tilanne säilyy vakiintuneena, vaikka taloudellisen matalasuhdanteen vaikutukset tulevat palvelualalle viiveellä ja arvonlisäverouudistus tulee vaikuttamaan tuotteiden

hintaan. Erikoiskaupan alalle tasaista peruskysyntää luovat Jämsän seudulla vierailevat matkailijat. Suurta kasvua ei ole odotettavissa alalle. Palvelualalla siivous- ja kiinteistöalan yrityksiltä kysytään hyvin palveluita. Hyvinvointialalla ei ole päästy odotettuun kasvuun julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyössä. Suuren yksityisen terveydenhuoltoalan toiminnan käynnistymisen vaikutusten ennakoidaan näkyvän vasta vuodenvaihteen jälkeen. Alalle tuo kasvua laajeneva kuluttajakysyntä.

Matkailussa Jämsän seudun tilanne on vahva ja matkailijamäärät ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna. Rekisteröidyt yöpymiset ovat lisääntyneet tammi-maaliskuussa 32,2 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Suhteellisesti yhtä paljon kasvoivat kotimaan ja ulkomaan matkailijoiden määrät. Runsaat kesätapahtumat ovat nostaneet majoitusliikkeiden käyttöastetta yli 10 prosenttia edellisen vuoden tasosta. Matkailun ympärivuotisuus on vahvistumassa. Jämsässä on valmistunut Himoksen matkailua tukeva ja liikenneturvallisuutta parantava Hiidenmäen eritasoliittymä.

Maataloudessa ja alkutuotannossa ei ole näköpiirissä merkittäviä muutoksia, mutta joitakin toiminnan lopettamisia ja sukupolvenvaihdoksia on vireillä. Bioenergiatuotanto lisääntyy maatalouden sivuelinkeinona.

Yritysten perustamisluvuissa ei ole alkuvuoden aikana tapahtunut oleellista muutosta viime vuoteen verrattuna. Perustamisten odotetaan pysyvän nykytasolla seuraavan puolen vuoden jaksolla. Markkinoiden elpyminen ennakoii sitä, että konkurssien määrä ei lisäännä enää normaalitasosta.

Työvoiman kysyntä ja työttömyys

Vuodentakaiseen tilanteeseen verrattuna työttömyysaste on säilynyt ennallaan. Työttömien rakenteessa ei ole tapahtunut erityisiä muutoksia. Avoimia työpaikkoja on ollut markkinoilla edellistä vuotta enemmän ja ne on saatu nopeasti täytettyä. Työmarkkinat ovat verkkaisesti elpymässä vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna.

Työttömyysasteeseen ei odoteta seuraavan puolen vuoden aikana merkittäviä muutoksia, sillä työvoiman virinnyt kysyntä vaikuttaa perin hitaasti työttömyysasteeseen. Tilanteen odotetaan muuttuvan seuraavan 12 kk:n aikana.

Merkittäviä lomautuksia tai irtisanomia ei ole tiedossa. Paikkoja aukeaa harvakseltaan, mutta kaikissa ammattiryhmissä. Eniten työvoimatarvetta tulee olemaan sosiaali- ja terveydenhuoltoaloilla. Työmarkkinoiden elpymässä eläköityminen alkaa vaikuttaa työvoiman saatavuuden seuraavan 12 kk:n jaksolla. Nuorisotyöttömyys on säilynyt samalla tasolla vuoden takaiseen verrattuna. Nuorisotyöttömyyden kasvu on onnistuttu ehkäisemään.

Keuruun seutukunta

Keuruu, Multia

Keuruun seutukunnassa asui vuoden 2010 kesäkuussa 12623 asukasta. Alkuvuoden aikana muutos oli -53 henkilöä. Vuonna 2008 seutukunnassa oli 825 yritystoimipaikkaa. Kesäkuun 2010 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,7 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 696.

Keuruun seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+
Osaavan työvoiman saatavuus	++	+	+
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Elinkeinoelämä

Uusien yritysten perustaminen pysyi edellisvuoden tasolla. Starttirahojen kysyntä puolestaan putosi hieman vuoden 2010 alkupuoliskolla verrattuna edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon. Omistajanvaihdokset, yrityskaupat ja erilaiset fuusiot ovat sen sijaan selvästi vilkastuneet. Yritysten maksuvaikeudet tai konkurssit eivät ole koettelleet seutukuntaa merkittävästi osittain ennakoivan kehittämistyön ansiosta; mm. "Väistä Karikko" -palvelu on tuottanut tulosta.

Keuruun seutukunnan metallitoimiala on elpynyt taantumasta suhteellisen hyvin kustannusrakenteen sopeuttamisen ja pk-yritysten joustavan toiminnan ansiosta. Toimialaa koskeneet lomautukset ovat käytännössä loppuneet. Erityisosaamista vaativilla yrityksillä on ollut vaikeuksia rekrytoida työvoimaa. Vapaina olleet yritystilat on otettu pääosin käyttöön. Vientivetoisen teknologiateollisuuden kasvu on voimistunut kesän kuluessa ja kasvun ennustetaan jatkuvan, mikä heijastuu työpaikkakehitykseen.

Yritysten investointihalukkuus on kasvanut merkittävästi edellisvuoteen verrattuna. Teollisuuden investoinnit ovat kohdistuneet monipuolisesti eri toimialoille, metalliteollisuuteen, graafiselle toimialalle ja muoviteollisuuteen. Keuruun Keilakeskus Oy:n tulevana talvena valmistuva yksityinen investointi tukee erinomaisesti Keuruun kaupungin suunnitelmaa keskustan viihtymisvyöhykkeestä. Myös maaseutuohjelman yritystukia on haettu ajanjaksolla vilkaasti. Teollisuuden investointien ennustetaan moninkertaistuvan vuonna 2010 edellisvuoteen verrattuna. Myös kunnat ovat panostaneet toimintaympäristön kehittämiseen mm. käynnistämällä uusia kaavoitushankkeita. Suurin julkisista hankkeista, Varissaaren valmistuva bioenergiälämpövoimala, valmistuu syksyllä 2010.

Kaupun ja palvelualojen näkymät ovat suotuisat. Kaupan alalla odotetaan uusia investointipäätöksiä yrityspuolelle tulevan talven aikana. Matkailutoimialalla näkymiä heikentää veturiyrityksen toiminnan vaikeudet. Keuruun Matkailun MasterPlan –jatkohankkeen avulla Hotelli Keuruselälle etsitään hyvää kiinteistösijoittajaa.

Maa- ja metsätalouden kokonaismerkitys seutukunnalla on huomattava. Metsätalouden tulevaisuuden mahdollisuutena pidetään bioenergia-alan kasvua.

Työvoiman kysyntä ja työttömyys

Keuruun seutukunnalla työvoimaa tullaan tarvitsemaan loppuvuonna edelleen hoiva-alalla erityisesti vanhustalouksissa, päivähoitossa ja terveydenhoidossa. Kausiluonteisesti työntekijöitä tarvitaan runsaasti elintarviketeollisuudessa, joka tarjoaa varsinkin naistyöpaikkoja.

Keuruun seutukunnan rakennetyöttömien määrä on edelleen suuri. Keuruun kaupungin työllisyysyksikkö ja Multian kunnan ns. edelleen sijoittumismalli ovat onnistuneet vaikeasti työllistettävien aktivoimisessa. Loppuvuosi 2010 ja alkuvuosi 2011 tulevat kuitenkin olemaan edelleen haasteellisia erityisesti rakenteellisen työttömyyden suhteen. Alueella on lisäksi runsaasti ammattitaitoista, korkeasti koulutettua työvoimaa useiden eri toimialojen käyttöön.

Varovaisten positiivisten odotusten mukaan vuoden 2010 lopussa työllisyyden odotetaan alkavan parantua ja työttömyyden kääntyvän hiljalleen laskuun.

Saarijärven-Viitasaaren seutukunta

Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Pihtipudas, Saarijärvi, Viitasaari

Saarijärven-Viitasaaren seutukunnassa asui vuoden 2010 kesäkuussa 33 270 asukasta. Alkuvuoden aikana vähennystä oli 76 henkilöä. Vuonna 2008 seutukunnassa oli 2865 yritystoimipaikkaa. Kesäkuun 2010 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,4 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 1598.

Saarijärven-Viitasaaren seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	0	+
Osaavan työvoiman saatavuus	0	+	+
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Elinkeinoelämä

Seutukunnalla on nähtävissä selkeää toipumista vuoden takaisesta lamasta. Varovaisuutta on silti vielä ilmassa. Selviä merkkejä globaalisen nousukauden näkymistä ei ole vielä saatu, mikä luo epävarmuutta markkinoille.

Uudistuvat koneet ja laitteet -klusterin toimialoilla tilanne vuoden takaiseen verrattuna on muuttunut oleellisesti. Yritysten tilauskannat ovat lähteneet kasvuun ja muutamilla yrityksillä lähikuukausina täystyöllisyys. Myös uusia liiketoiminta-avauksia on seutukunnalle löytynyt kaivosteollisuuden piristymisen myötä. Lomautukset on voitu purkaa. Bioenergian käytön lisääminen tulee pakottamaan yritykset uudistamaan tuoterakenteitaan, mikä tulee näkymään investointitarpeina ja uusina liiketoiminta-, tuote- ja palveluavauksina yrityksissä.

Myös *Kehittyvä asuminen* -klusterissa tilanne on nyt huomattavasti parempi kuin viime vuonna tähän aikaan. Vaikka ei ole takeita siitä, että kysyntä jatkuu nykyisellä volyymilla koko vuoden loppuun, tulee syksy 2010 olemaan huomattavasti parempi kuin viime syksy.

Bioenergian käytön lisäämisen odotetaan heijastuvan myös julkisen puolen investointeihin. Erityisesti energiaraaka-aineen kuljetukseen tarvittavat raide- ja tieyhteydet koetaan nyt pullonkauloina ja tärkeinä investointikohteina.

Maatalouden rakennekehitys syvenee edelleen ja epävarmuutta on ilmassa. Kustannuspaineiden vuoksi ollaan varovaisia tekemään uusia investointeja.

Matkailualan ja vähittäiskaupan kehitys on alkuvuoden ja kesän osalta ollut merkittävästi parempi kuin edeltävänä vuonna. Muun palvelusektorin kysynnässä ei ole tapahtunut suurta notkahdusta ja alan odotetaan menevän samalla tahdilla. Uhkana on, että pienten hyvinvointipalveluyritysten kehitys julkisen talouden kiristyessä entisestään.

Seutukunnalla uusia yrityksiä on perustettu vähemmän kuin viime vuonna. Starttirahan kysyntä on kuitenkin jatkunut aktiivisena. Uudet yritykset ovat pääosin yhden hengen yrityksiä, palvelualoille, rakentamiseen, kiinteistönhuoltoon, matkailuun ja sosiaalipalveluihin kohdentuvia.

Työvoiman kysyntä ja työttömyys

Työllisyys- ja työpaikkakehitys on seutukunnalla pysynyt hyvänä ja sen uskotaan vielä paranevan seuraavan 6 kk ja vuoden aikana. Työvoiman määrä on hieman kasvanut vuoden takaisesta ja työttömyysaste on kohentunut n. 2 % (=11,4 %). Määräaikaiset työsuhteet ovat jonkin verran lisääntyneet taloustaantumana aikana, koska työn jatkuvuus on ollut tavallista epävarmempaa.

Avoimet työpaikat ovat lisääntyneet vuoden takaiseen verrattuna lähes 30 % ja helmikuuhun 2010 noin 20 %, vaikkakin työpaikkoja on määrällisesti vähän, keskimäärin noin 5-15/kk. Eniten avoimia työpaikkoja on sosiaali- ja terveyspalveluissa ja palvelutyössä. Ulkomaisen työvoiman kysyntä seutukunnalla on vähäistä.

Osaavan työvoiman saatavuudessa on ongelmia nyt ja lähitulevaisuudessa jonkin verran terveydenhuolto- ja sosiaalialalla (lähinnä sairaanhoitajista) sekä maataloussektorilla. Kiinnostus yhteishankintakoulutukseen on selvästi kasvanut, joten tulevaisuudessa uskotaan olevan tarjolla uusia ammattilaisia pitkäaikaistyöttömien sijaan.

Työttömyys on laskusuunnassa. Seutukunnalla työttömyysaste on pudonnut vuodentakaisesta tasosta 2 % ja helmikuusta 2010 3 %. Kevään 2010 katsauksessa työttömyyden arvioitiin vielä

nousevan jonkin verran kevään 2010 aikana, koska joitakin yt-neuvotteluja ja lomautuksia oli tiedossa. Lomautetut ovat nyt palanneet töihin eikä uusia lomautuksia ole juurikaan tiedossa. Merkilläpantavaa on, että työllisyysmäärärahan seurannan mukaan kuntien ja yritysten osuus työllistämässä on kasvanut selvästi edelliseen vuoteen verrattuna.

Pitkäaikaistyöttömien määrä on hieman vuoden takaista korkeampi. Seutukunnalle on saatu alulle uusia kokonaisvaltaisia menettelytapoja (työllistämismalleja) vaikeasti työllistämisten työllistämiseen. Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä on vuoden takaisella tasolla. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita on aiempaa suurempi osuus, sillä edellisenä keväänä ja vuodenvaihteessa valmistuneet eivät ole työllistyneet yritysten epävarman tilanteen, lomautusten ja irtisanomisten takia. Palvelualalla tapahtuvat muutokset voivat kuitenkin nostaa työttömien määrän vielä nousuun.

Äänekosken seutukunta

Konnevesi, Äänekoski

Äänekosken seutukunnassa asui vuoden 2010 kesäkuussa 23199 asukasta. Alkuvuoden aikana muutos oli -15 henkilöä. Vuonna 2008 seutukunnassa oli 1222 yritystoimipaikkaa. Kesäkuun 2010 työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 14,1 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 1486.

Äänekosken seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	++	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	0
Osaavan työvoiman saatavuus	+	+	+
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Elinkeinoelämä

Metsäteollisuus on lähtenyt toipumaan ja kehitys näyttää suotuisalta. Tilauskannat elpyvät ja kannattavuus on paranemassa. Kemiallinen metsäteollisuus käy tällä hetkellä normaalilla kapasiteetilla ja metalliteollisuus on elpymässä. Edellisten elpyminen on vaikuttanut positiivisesti myös kaupan ja palvelusektorin nousuun.

Biodiesel -laitoksen osalta on käynnissä YVA-selvitys, joka valmistuu kuluvan vuoden loppuun mennessä ja päätöstä laitoksen sijaintipaikkakunnasta odotetaan 2011 kuluessa. Hirvaskankaan

alueelle on valmistumassa eritasoristeys ja uusia liiketiloja parantaen edellytyksiä alueen kasvukehitykselle.

Terveys- ja hyvinvointipuolella Sisä-Suomen sairaalan ja Suojarinteen alueen kehittäminen jatkuu.

Uusinvestointeja on seudulla ollut mm. cmc-tehtaalla ja tulossa paperitehtaan jälkikäsitteilyyn sekä kaupan alalle, kasvattaen seudun työpaikkaomavaraisuutta ja tuottaen kymmeniä uusia työpaikkoja. Asuntorakentamisessa on käynnistymässä uutta tuotantoa.

Yritysten perustaminen on jatkunut aktiivisena keväällä 2010. Starttirahalle on haettu jatkoja erittäin paljon ja taloustaantumaa vuoksi jatkoja on myönnetty lievennetyin kriteerein, mikäli yritystoiminta on edennyt asiallisesti ja jatkosuunnitelmia on tehty tilanteen kohentamiseksi. Yritystoiminnan lopettamisista on harvakseltaan, mutta yritysten kyky selvittää taloustaantumasta vaihtelee toimialoittain ja pelkona on että erityisesti joitakin palvelualojen yrityksiä joutuu vaikeuksiin vielä tulevana syksynä.

Äänekoskella on alkanut Hirvaskankaan eritasoliittymän työmaa. Valmistuttuaan eritasoliittymä helpottaa elinkeinoelämän kuljetuksia seudulla ja tukee viereisen liiketoiminta-alueen toimia.

Työvoiman kysyntä ja työttömyys

Seutukunnan työpaikkaomavaraisuus on 105 %. Avoimet työpaikat täyttyvät, mutta eivät seudun hakijoilla. Työvoimasta 20 % pendelöi seudun ulkopuolelta erityisesti Jyväskylästä. Useita kymmeniä Jyväskylän seudulta Kankaan tehtaalta irtisanotuista on työllistynyt seutukunnalle. Työssäkäyntialue tulisi nähdä yksittäistä seutukuntaa laajempaan alueena, jossa saavutettavuus on turvattu. Avoimia työpaikkoja on eniten sosiaali- ja terveyspalveluissa ja palvelutyössä.

Työttömyys pysyy seudulla suhteellisen vakaana suhdanteista huolimatta. Työllisyystilanne on parantunut viimeisen vuoden ja puolen vuoden aikana. Työttömyysaste on kuitenkin 14,1 % ja rakenteellinen työttömyys on hieman lisääntynyt ja pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työttömien määrä on kasvanut taantumaa seurauksena. Pitkäaikaistyöttömistä suurin osa on kuntien Kela-korvauksia aiheuttavia vaikeasti työllistettäviä. Tätä joukkoa ei voida pelkästään yksilövalmennuksen kautta saada työmarkkinoille, vaan tarvitaan toimivat välityömarkkinat. Kuntien ja kolmannen sektorin työllistämismallien ja -toimien suunnitelmallisuus, pitkäjänteisyys ja koordinoitu yhteistyö TE-toimiston ja oppilaitosten kanssa on välttämätöntä, jotta rakenteellisen työttömyyden piiristä saataisiin mahdollisimman moni työkykyiseksi ja ammattitaitoisena työmarkkinoille.

Yt-neuvotteluja, eripituisia lomautuksia ja henkilöstön vähennyksiä on vireillä, mutta merkittävästi vähemmän kuin edellisenä vuonna ja osa lomautuksista liittyy tuottavuuden kehittämiseen. Lomautukset ovat tällä hetkellä pääosin lyhytaikaisia.

Monet yritykset ovat hyödyntäneet yhteishankintakoulutuksia ja osa työpaikkansa laman takia menettäneistä koulutautuu parhaillaan uuteen ammattiin. Julkisen sektorin terveydenhuolto- ja sosiaalialalla on vaikeutta saada riittävästi koulutettua työvoimaa, provisiopalkkainen myyntityö ei motivoi ja siivoustyössä vaihtuvuus melko suurta. Ulkomaisen työvoiman tarve ja vuokratyön rooli on vähäistä.